

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
URED ZASTUPNIKA REPUBLIKE HRVATSKE
PRED EUROPSKIM SUDOM ZA LJUDSKA PRAVA
Zagreb, 5. rujna 2025.

Analiza presude

Knežević protiv Hrvatske
zahtjev br. 55133/13

povreda čl. 5. Konvencije – pravo na slobodu i sigurnost

***Nezakonito pritvaranje nakon proteka najduljeg trajanja istražnog zatvora
i prekomjerno trajanje istražnog zatvora
uzrok su povrede prava na slobodu i sigurnost***

Europski sud za ljudska prava (dalje: Europski sud) zasjedajući u odboru od tri suca objavio je 19. listopada 2017. presudu glede zahtjeva podnositelja koji je tvrdio da mu je povrijeđeno pravo na slobodu i sigurnost zajamčeno čl. 5. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (dalje: Konvencija) zbog nezakonitog pritvora, te zbog prekomjernog trajanja istražnog zatvora.

Podnositelj zahtjeva je uhićen je zajedno s još devet osoba zbog sumnje na trgovinu drogom te mu je određen istražni zatvor. Nakon podnošenja optužnice zbog trgovine drogom, izvanraspravno vijeće Županijskog suda u Splitu produljilo mu je istražni zatvor, kao i drugim okrivljenicima. Podnositelju je istražni zatvor bio produljen u više navrata. Nakon što je protekao najdulji zakonski rok trajanja istražnog zatvora, izvanraspravno vijeće Županijskog suda u Splitu je podnositelju produljilo istražni zatvor za dodatnih šest mjeseci sukladno čl. 35. st. 2. Zakona o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (dalje: ZUSKOK)¹. Podnositelj je pred Vrhovnim sudom prigovorio da ZUSKOK nije bio primjenjiv na njega jer mu nije bio određen istražni zatvor tijekom istrage. Vrhovni sud je odbio njegovu žalbu s obrazloženjem da se sporna odredba ZUSKOK-a pogrešno pozvala na čl. 130. st. 2. Zakona o kaznenom postupku², te je istu trebalo tumačiti u skladu s prethodno ukinutom verzijom

¹ Čl. 35. Zakona o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta („Narodne novine“, br. 76/2009, 116/2010, 145/2010, 57/2011 i 136/2012):

„(1) Sveukupni rok trajanja istražnog zatvora do podizanja optužnice, ako je istraga produljena (čl. 230. st. 2. Zakona o kaznenom postupku) može iznositi dvanaest mjeseci. O produljenju istražnog zatvora na vrijeme od tri mjeseca odlučuje sudac istrage.

(2) Ako je u istrazi istražni zatvor produljen prema odredbi stavka 1. ovoga članka, sveukupni rok trajanja istražnog zatvora iz članka 130. stavka 2. Zakona o kaznenom postupku produžuje se za šest mjeseci.“

² Čl. 130. st. 2. Zakona o kaznenom postupku („Narodne novine“, br. 152/2008, 76/2009, 80/2011, 91/2012 i 143/2012):

ZUSKOK-a koja je predviđala mogućnost produljenja maksimalnog razdoblja pritvora za dodatnih šest mjeseci. Podnositelj je potom podnio ustavnu tužbu, koju je Ustavni sud odbio kao neosnovanu. Podnositelj je konačno pušten na slobodu kada je isteklo maksimalno trajanje istražnog zatvora.

Pred Europskim sudom podnositelj je prigovorio povredi čl. 5. st. 1. Konvencije smatrajući da je bio nezakonito pritvoren nakon što je isteklo najdulje razdoblje trajanja njegova istražnog zatvora. Također, prigovorio je i povredi čl. 5. st. 3. Konvencije zbog prekomjernog trajanja istražnog zatvora.

Članak 5. stavak 1. Konvencije

Proizvoljno određen pritvor ne može biti spojiv sa zahtjevima čl. 5. Konvencije, pri čemu pojam proizvoljnosti nadilazi neusklađenost s nacionalnim pravom.

Opća načela zakonitosti pritvora Europski sud je utvrdio u predmetu [Mooren protiv Njemačke](#) ([VV], br. 11364/03, st. 77., 9. srpnja 2009.). Lišenje slobode koje je zakonito prema domaćem pravu i dalje može biti proizvoljno i stoga protivno Konvenciji. Pritvor će biti proizvoljan kada postoji element *mala fide* ili prijevare od strane nacionalnih vlasti, unatoč tome što je isti bio u skladu s nacionalnim pravom, ili kada su domaće vlasti propustile pokušati ispravno primijeniti relevantno zakonodavstvo (*Mooren protiv Njemačke* [VV], br. 11364/03, st. 78., 9. srpnja 2009.). Zahtjev „zakonitosti“ pritvora prvenstveno traži da svako uhićenje ili pritvor ima pravnu osnovu u domaćem pravu, pri čemu mora biti zadovoljen i kriterij „kvalitete prava“, točnije domaće pravo mora biti spojivo s vladavinom prava. Kriterij kvalitete prava podrazumijeva da u slučaju kada domaće pravo dopušta lišenje slobode, isto mora biti dovoljno pristupačno, precizno i predvidljivo u svojoj primjeni, a upravo kako bi se izbjegao rizik proizvoljnosti (*Mooren protiv Njemačke* [VV], br. 11364/03, st. 77., 9. srpnja 2009.). Europski sud je naglasio da je u pitanju lišenja slobode, osobito važno da domaće pravo jasno odredi uvjete za određivanje pritvora, te da pravo bude predvidivo u svojoj primjeni ([Creangă protiv Rumunjske](#) [VV], br. 29226/03, st. 101., 23. veljače 2012.).

Među strankama nije bilo sporno da je uobičajeno najdulje trajanje istražnog zatvora podnositelja isteklo dvije godine nakon njegovog lišenja slobode. Međutim, među strankama je bilo sporno je li čl. 35. st. 2. ZUSKOK-a bio primjenjiv na predmet podnositelja, a temeljem kojeg je to maksimalno razdoblje produljeno za još šest mjeseci. U preliminarnoj fazi postupka, podnositelja nije pritvorio sudac istrage, već izvanraspravno vijeće. Vrhovni sud je smatrao da je sporni članak ZUSKOK-a bio nerazumljiv i pogrešno usklađen sa spornom odredbom Zakona o kaznenom postupku. Vrhovni sud je tumačio odredbu ZUSKOK-a na način da ona dopušta produljenje maksimalnog razdoblja istražnog zatvora podnositelja do suđenja. Isto shvaćanje je zauzeo i Ustavni sud. Europski sud je naveo da nema razloga dovesti u pitanje utvrđenje Vrhovnog suda da je domaće pravo bilo nerazumljivo i zbunjujuće, te kao takvo nije zadovoljilo potrebni standard „kvalitete prava“, temeljem čl. 5. st. 1. Konvencije.

Europski sud je naveo da u slučajevima kada postoji sumnja u način tumačenja određene odredbe, autorativne smjernice Vrhovnog suda, koje su potvrđene i dosljednom sudskom praksom, mogu otkloniti mogući nedostatak jasnoće u primjeni te odredbe. Međutim, u

„(1) Istražni zatvor određen rješenjem suca istrage ili vijeća može trajati najdulje mjesec dana od dana lišenja slobode.

(2) Iz opravdanih razloga sudac istrage na prijedlog državnog odvjetnika može produljiti istražni zatvor i to prvi puta za još najviše dva mjeseca, a zatim, ..., za još najviše tri mjeseca. ...“

predmetu podnositelja nije se radilo samo o pitanju sumnje u izričaj odredbe ZUSKOK-a, nego nisu postojale niti autoritativne smjernice niti mjerodavna sudska praksa domaćih sudova na temelju kojih je podnositelj mogao predvidjeti način primjene čl. 35. st. 2. ZUSKOK-a.

Slijedom navedenog, Europski sud je zaključio da produljenje najduljeg trajanja istražnog zatvora podnositelja nije bilo spojivo sa zahtjevima vladavine prava sadržanim u tumačenju čl. 5. st. 1. Konvencije, te je stoga utvrdio povredu tog članka.

Članak 5. stavak 3. Konvencije

Istražni zatvor predstavlja jedan od najčešćih razloga za lišenje slobode prije suđenja. Takvo lišenje slobode predstavlja iznimku od općeg pravila propisanog čl. 5. st. 1. (c). da svaka osoba ima pravo na slobodu.

Opća načela za ocjenu trajanja istražnog zatvora sadržana su u presudi [Buzadji protiv Moldove](#) ([VV], br. 23755/07, st. 84.-91., 5. srpnja 2016.), te ona naglašavaju važnost čl. 5. Konvencije koji, zajedno s čl. 2., 3., i 4. Konvencije, predstavlja jedno od temeljnih prava koja štite fizičku sigurnost pojedinca, te čija je svrha spriječiti pojedinca od proizvoljnog ili neopravdanog lišenja slobode. Razdoblje koje se uzima u obzir počinje od trenutka kada je osoba uhićena ili pritvorena, a završava kada je osoba puštena na slobodu i/ili kada je potvrđena optužba, čak i ako je isto utvrđeno samo prvostupanjskom presudom Iako čl. 5. st. 1. (c) utvrđuje osnove temeljem kojih se dopušta pritvor prije suđenja, čl. 5. st. 3. Konvencije propisuje određena postupovna jamstva, a među ostalim i pravilo da zadržavanje prije suđenja ne smije biti dulje od razumnog roka. .

S obzirom da je podnositelj prigovarao prekomjernom trajanju njegovog istražnog zatvora, Europski sud je uputio na utvrđenja u predmetu [Šoš protiv Hrvatske](#) (br. 26211/13, st. 95.-96., 1. prosinca 2015.), koji se odnosio na trajanje istražnog zatvora sutuženika podnositelja. U tom predmetu Europski sud je utvrdio da domaći sudovi nisu dostatno objasnili zašto je produljenje istražnog zatvora podnositelja zbog težine optužbi bilo neophodno. Štoviše, naveo je da u tom predmetu domaći sudovi nisu proveli ocjenu posebnih okolnosti kada su produljili istražni zatvor zbog opasnosti od ponavljanja djela, kao što nisu ni dostatno ispitali mogućnost primjene druge, blaže mjere opreza.

S obzirom da nije vidio razloge za odstupanje od ocjene činjenica utvrđenih u potonjem predmetu, Europski sud je i u predmetu podnositelja utvrdio povredu čl. 5. st. 3. Konvencije.

Ovu analizu izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Analiza ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te nije obvezujuća za taj Sud.

© 2025. Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava